

НАТО ДЕГЕН ЭМНЕ?

веб-сайтыбыз:
www.nato.int

Түндүк Атлантикалык Келишме Уюму (ТАКУ) дүйнөдөгү эң ири эл аралык институт болуп саналат. Бул саясий жана аскер бирикмеси Европадан, Түндүк Америкадан тартып 30 мүчө өлкөнүн башын бириктирет.

Бул мамлекеттер коргонуу жана коопсуздук боюнча биргелешип иштөө жана кеңешүү үчүн жолугушуп турушат. Бул тарапта, НАТО бирденбир кайталангыс эки континенттин ортосундагы саясий жана коопсуздук жактан байланышты камсыз кылат.

АДАМДАРДЫ КОРГОО

Биз адамдар, көп учурда, эркин, коопсуз, экономикалык жактан туруктуу чөйрөдө басып жүргөнүбүздү милдет катарындагы нерсе сыяктуу эсептейбиз. Коопсуздук биздин күнүмдүк турмушубуздагы бейпилдигибиздин ачкычы.

ӨНӨКТӨШТҮКТҮН ЖАРАЛЫШЫ

Тынчтык мамилелер жана терең эл-аралык түшүнүүлөрдү жаратуу үчүн сүйлөшүүлөрдүн жана шериктештиктин салмагы өтө зор.

Мүчө жана шериктеш өлкөлөргө конфликттерди алдын алуу максатын көздөп, туруктуу ишенимди жаратуу үчүн, коопсуздук боюнча маселелерди кароодо НАТО бирден-бир, кайталангыс мүмкүнчүлүк түзөт.

Практикалык шериктештик жана ар тараптуу демилгелик аркылуу өлкөлөр жаңы коопсуздук максаттарга чогуу күбө болуп жатышат.

ЖАҢЫ КОРКУНУЧТАРГА ТУРУШТУК БЕРҮҮ

Коркунучтун өзөктөрү өзгөргөнгө жараша, тынчтыкты сактоо ыкмаларын дагы өзгөртүү талап кылынат. НАТО өзүнүн куралдуу мүмкүнчүлүктөрүн бүгүнкү коркунучтарга буруп жаткан учуру. Ал күчтөрдү ыкмалап, терроризм, жетишпеген өлкөлөр жана массалык жоготтуу куралдары боюнча иш алып баруу менен, ар-улуттук мамиле түзүү жолдорун иштеп чыгууда.

ТЫНЧТЫКТЫ ЖАНА СТАБИЛДҮҮЛҮКТҮ КУРУУ

Стабилдүүлүктүн жакшы жактарын баардык тарап бир убакта ала алат. Аймактарда туруктуулукту сактоо олуттуу маселе, ал жактардагы кыйынчылыктар коопсуздукка коркунуч тийгизип жатат. Ошондуктан, НАТО кризисте тейлөө иштеринде эл-аралык уюмдар менен бирдикте активдик ролду ойноп жатат.

НАТО ЭМНЕ АТКАРАТ?

НАТО өз мүчө өлкөлөрүн саясий жана аскердик жактан коргоого милдеттенет. Ал ошондой эле НАТОго мүчө эмес өлкөлөргө дагы ар тараптан коопсуздукка байланышкан коргоо реформасы жана тынчтыкты сактоо боюнча кеңешмелерине жана биргелешүү иштерине шарт түзөт.

Сүйлөшүү жана шериктештик аркылуу НАТО конфликттерди алдын алуу жактан мүчө өлкөлөр арасында жана андан сырткары чоң үлүш кошот.

Ал демократиялык түшүнүктөрдү адыга чыгарат жана талаш-тартыштардын тынч чечилиштерине милдет алат. Эгер дипломатиялык сый

аракеттер орундалбаса, анда анын кризисти басууга куралдуу мүмкүнчүлүгү, же тынчтыкты сактоо иштери, болбосо башка өлкөлөр менен, эл-аралык уюмдар менен шериктешүү талап кылынат.

НАТОнун жогоркудан башка үчүнчү маселеси жарандыктез-аракырсыктарды алдыналуупланы түзүүлөрүнөн, Уюмдарга жана Өнөктөштөргө алааматтарга каршы жардам кылуудан, ошондой эле илимий жана жаратылышты коргоо жактан жардам көрсөтүү иштеринен турат.

НАТО КАНДАЙЧА ИШ АЛЫП БАРАТ?

Ар бир мүчө өлкөнүн туруктуу делегаты Брюсселде, НАТОнун саясий башчылыгында кызмат өтөйт. Аны Уюмдун кеңешмелеринде, жана чечим-чыгаруу убакыттарында өз мамлекетинин кызыкчылыгын көздөгөн Элчи башкарат.

Түндүк Атлантикалык Кеңешме Уюмдагы эң маанилүү саясий чечим чыгаруучу мекеме болуп саналат. Ал ар кандай деңгээлде жолугушууларды өткөрөт, анын башчысы НАТОнун Жогорку Катчысы, ал мүчөлөргө маанилүү маселелер боюнча бир келишимге келүүгө жардам этет.

Баардык НАТО Комитеттеринин ичиндеги чечимдер консенсус аркылуу чечилет. Ошондуктан, «НАТО чечими» деген сөз баардык мүчө-өлкөлөрдүн каалоосунун көңүлгө алынганын билдирет.

НАТОго түз караган аз гана күчтөр бар. Операция Түндүк Атлантикалык Кеңешме менен кеңешилгенден кийин, мүчө тараптар өз ыкластары менен салым кошушат. Бул куралдуу күчтөр тапшырма аяктагандан кийин өз өлкөлөрүнө кайтып келишет.

Бул операциялардын жүрүшүн жөнгө салууда куралдуу күчтөрдүн башкармалыгынын түзүлүшүнүн ролу зор. Бул түзүлүш башкы башкармалыктан жана мүчө өлкөлөр жайгашкан базалардан турат.

НАТОнун күнүмдүк иштери, жарандык, куралдуу күчтөр түзүлүштөрү жана коргонуу программалары жалпы бюджеттен төлөнөт, ал бюджет мүчө-өлкөлөрдүн атайын ирет катары төлөнүүчү салымынан түзүлөт.

МҮЧӨ ЖАНА ШЕРИКТЕШ ӨЛКӨЛӨР

Түндүк Атлантика Келишмесине кол койуу, 1949-жыл, 4-апрель.

МҮЧӨ-ӨЛКӨЛӨР (+ КОШУЛУУ ДАТАСЫ)

Албания - 2009	Нидерланды - 1949
Америка Кошмо Штаттары - 1949	Норвегия - 1949
Бельгия - 1949	Польша - 1999
Болгария - 2004	Португалия - 1949
Венгрия - 1999	Румыния - 2004
Германия - 1955	Словакия - 2004
Греция - 1952	Словения - 2004
Дания - 1949	Туркия - 1952
Исландия - 1949	Түндүк Македония - 2020
Испания - 1982	Бириккен Падышачылык - 1949
Италия - 1949	Франция - 1949
Канада - 1949	Хорватия - 2009
Латвия - 2004	Черногория - 2017
Литва - 2004	Чех Республикасы - 1999
Люксембург - 1949	Эстония - 2004

«ТЫНЧТЫК ҮЧҮН ӨНӨКТӨШТҮК» (ТҮӨ) ПРОГРАММАСЫНЫН МҮЧӨ-ӨЛКӨЛӨР

Австрия	Молдова
Армения	Өзбекстан
Азербайжан	Россия
Беларусия	Сербия
Босния жана Герцеговина	Тажикистан
Грузия	Туркменистан
Ирландия	Украина
Казакстан	Финляндия
Кыргыз Республикасы	Швейцария
Мальта	Швеция

ЖЕР ОРТОЛУК ДЕҢИЗ АЙМАГЫНДАГЫ МАМЛЕКЕТТЕРДИН ДИАЛОГУ ШЕРИКТЕШ ӨЛКӨЛӨРҮ

Алжир	Мавритания
Египет	Марокко
Израиль	Тунис
Иордания	

СТАМБУЛ КЫЗМАТАШУУ ДЕМИЯТЕСИННИН МҮЧӨ-МАМЛЕКЕТТЕРИ (СКД)

Бахрейн
Бириккен Араб Эмираттары
Катар
Кувейт

БҮТ ДҮЙНӨ ЖҮЗҮ БОЮНЧА ӨНӨКТӨШТӨР

Австралия
Жаңы Зеландия
Жапония
Ирак
Колумбия
Корей Республикасы
Монголия
Ооганстан
Пакистан